

**Risicovol Online Gokgedrag Voorkomen door Geïnduceerde Oogbewegingen te
Gebruiken bij Overreding**

Floor Meijer

Studentnummer: s3679772

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT15: Bachelor These

Begeleider: prof. dr. Arie Dijkstra

Tweede beoordelaar: prof. dr. Nico van Yperen

In samenwerking met: J. A. R. Beverdam, N. Doornbusch, P. Toptas, L. Veldhuis en M.

Wildeboer.

07/02/2022

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

Samenvatting

De legalisering van *online* gokken zorgt voor een toegenomen kans op *online* gokproblemen. Het is belangrijk om mensen te overreden met informatie over de risico's van *online* gokken. Echter ontstaan er mogelijk defensieve reacties in het werkgeheugen, die het effect van de overredende boodschap kunnen remmen. Het gebruik van geïnduceerde oogbewegingen (EMi) tijdens de overredende boodschap kan dit verminderen. Doordat het werkgeheugen belast wordt door EMi is er minder capaciteit over om zelfregulerende reacties, zoals defensiviteit, te laten ontstaan, waardoor de overredende boodschap meer effect kan hebben. In dit huidige *online* experiment, kregen de participerende *online* gokkers uit de algemene populatie (N = 39) allemaal een overredende audioboodschap te horen. De helft van de participanten werd gevraagd een bewegende stip te volgen, tijdens het luisteren, en de andere helft niet. De afhankelijke variabele is verschil in intentie, waarbij intentie zowel voor als na de audioboodschap gemeten werd. Verder werd bij iedere participant Cognitive Self-Affirmation Inclination (CSAI) en de Leeftijd gemeten, welke mogelijk voorspellers zijn van defensiviteit. Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de EMi en niet-EMi conditie, wanneer men keek naar de scores op Intentieverschil in de groep met een lage CSAI. Ditzelfde geldt in de groep met een hoge CSAI. Ook in de groep met jonge participanten, werden er geen significante verschillen gevonden tussen de EMi en niet-EMi conditie. Er zijn beperkingen gevonden in bijvoorbeeld de steekproefgrootte en de manipulatie en er zal meer onderzoek gedaan moeten worden om te kijken of EMi invloed heeft op de intentie van gedragsverandering.

Sleutelwoorden: overreding, geïnduceerde oogbewegingen, defensiviteit, *online* gokken, *Cognitive Self-Affirmation Inclination*

Abstract

The legalization of online gambling will lead to an increased change of online gambling problems. It is important to persuade people with information about risks of online gambling. This can possibly lead to defensive reactions in the working memory, that will slow down the effect of the persuasive message. The use of Induced Eye Movements (EMi) during the persuasive message, could reduce this. The working memory being taxed by EMi, will lead to a reduced capacity for the formation of self-regulatory actions, like defensiveness. Therefore, the persuasive message can be more effective. In the current online experiment, the participating online gamblers from the general population (N = 39) all listened to a persuasive audio message. Half of the participants were asked to follow a dot moving back and forth on the screen, while listening, and the other half only listened. The dependent variable is intention difference, with intention being measured before and after the audio message. Furthermore, Cognitive Self-Affirmation Inclination (CSAI) and age were measured, which could be predictors of defensiveness. No significant differences were found between the EMi and non-EMi condition, while looking at intention differences in the group of low CSAI. The same results were found for the group of high CSAI. In the group with young participants, no significant differences were found between the EMi and non-EMi condition. Limitations are found in the sample size and the manipulation, and more research needs to be done to study whether EMi influences the intention of changing behavior.

keywords: persuasion, induced eye movements, defensiveness, *online* gambling, *Cognitive Self-Affirmation Inclination*

Risicovol Online Gokgedrag Voorkomen door Geïnduceerde Oogbewegingen te Gebruiken bij Overreding

Sinds 1 oktober 2021 is *online* gokken legaal in Nederland (NOS, 2021). Waar men voorheen nog naar bepaalde locaties moest om te kunnen gokken, kan dit nu dus overal legaal, als men een apparaat met daarop internet heeft, zoals een smartphone of een laptop. Waar dit eerst alleen bestond onder mensen die illegaal *online* gokten, zal er nu dus mogelijk een nieuwe groep gokkers ontstaan die de *online*-gokwereld betreden. Volgens Gainsbury (2015) zou deze gemakkelijke bereikbaarheid kunnen leiden tot overmatig gokken, wat mogelijk negatieve gevolgen kan hebben voor het dagelijkse leven: het *online* gokken bestaat namelijk uit bepaalde kenmerken die, in vergelijking met het reguliere gokken, mogelijk zorgen voor bepaalde risico's die schade kunnen verrichten aan de gokkers. Een voorbeeld hiervan is dat men kan gokken wanneer men wil en hierbij mogelijk ook een tijd bezig kan zijn met gokken, zonder dat men gestoord wordt door anderen. Verder voelt het makkelijker om geld uit te geven, omdat het geen contant geld is wat men inzet. Dit kan leiden tot vaker gokken en verliezen. Een ander voorbeeld is dat er een grotere kans is dat het gokken invloed heeft op leefpatronen, zoals voeding en slaap. Ook zijn er verscheidene voorspellende factoren te noemen die mogelijk duiden op risicovol *online* gokgedrag. Voorbeelden hiervan zijn het meermaals inzetten van geld op één dag, in een maand meerdere dagen hebben waarin men actief gokt, meerdere *online* gok activiteiten tegelijk uitvoeren, en hoog inzetten en veel verliezen. Het *online* kunnen gokken vergemakkelijkt dus het ontstaan van risicovol *online* gokgedrag.

Overreding

Hoewel er meerdere risico's van schadelijk gedrag aan het *online* gokken zitten, zijn er veel mensen die het toch doen. Waarom men dit gedrag uitvoert kan uitgelegd worden aan de hand van het *Reflective Impulsive Model*. De basis assumptie van dit model is dat

informatieverwerking bestaat uit twee systemen; een reflectief systeem en een impulsief systeem. Er wordt aangenomen dat de twee systemen zowel parallel aan elkaar lopen, als integreren wanneer er verwerking plaatsvindt (Strack & Deutsch, 2004).

Het impulsieve systeem staat voor gedragingen die geen bewuste intentie of doel hebben. De informatie wordt automatisch verwerkt en heeft een ongelimiteerde capaciteit. Er zal een gevoel aangewakkerd worden bij het prikkelen van bepaalde zintuigen. Dat gevoel kan zowel negatief als positief zijn (Strack et al., 2006). In het impulsieve systeem zal het *online* gokspel, met mogelijk mooie kleuren of pop-up meldingen, een goed gevoel oproepen. Hierdoor kan er problematisch gedrag ontstaan, wanneer men vooral dit goede gedrag herinnert bij een nieuwe confrontatie.

Het reflectieve systeem kan ervoor zorgen dat dit problematische gedrag geremd wordt. Het reflectieve systeem staat voor een beslissing die weloverwogen gemaakt wordt, de informatie wordt langzaam verwerkt en is afhankelijk van intentie. Er worden, vanuit het werkgeheugen, concepten aangemaakt en ook relaties tussen die concepten. Wanneer de inhoud van het impulsieve systeem makkelijk te verkrijgen is, doordat de inhoud bijvoorbeeld recent geactiveerd is, kan het reflectieve systeem deze inhoud gebruiken om kennis op te doen of bepaalde beslissingen te nemen. Het reflectie systeem koppelt dan de impulsen aan geactiveerde concepten. Wanneer er verschillen zitten tussen het impulsieve systeem en de concepten die geactiveerd worden, zal de beslissing moeilijker zijn en het niet direct tot gedrag leiden (Krishna & Strack, 2017).

Verschillen tussen het impulsieve systeem en de geactiveerde concepten, maakt de beslissing moeilijker en zorgt voor een meer weloverwogen keuze om bepaald gedrag wel of niet uit te voeren. Door overredende boodschappen te gebruiken ontstaan er nieuwe concepten. De overredende teksten zullen bestaan uit informatie over mogelijke gevaren van het gedrag en hoe je deze gevaren kunt voorkomen. Deze overredende boodschappen kunnen

erg effectief zijn, omdat het het reflectieve systeem dus ondersteund en versterkt. Echter zit er ook een keerzijde aan, namelijk het mogelijk ontstaan van defensieve reacties. Dit komt omdat de boodschap berichten bevat die de negatieve uitkomsten van het *online*- gokgedrag belichten. Defensieve reacties kunnen de effectiviteit van de overredende tekst verminderen. Deze reacties ontstaan omdat men de aversieve gevoelens, die door de overredende tekst ontstaan, wil verminderen. Dit staat de gedragsverandering, die de negatieve effecten van *online*- gokgedrag mogelijk kan voorkomen, in de weg (Dijkstra & Elbert, 2021). In plaats van de gewenste gedragsverandering, zal men defensieve reacties hebben, zoals; de informatie in de boodschap negeren of weigeren te geloven, nieuwe ideeën creëren die niet bedreigend geformuleerd zijn of de informatie onderdrukken (Van 't Riet & Ruiter, 2011). Dus kunnen defensieve reacties ervoor zorgen dat de overredende informatie weinig effect heeft.

Working Memory Approach

Zowel de defensieve reacties als de overredende informatie vindt plaats in het werkgeheugen. In het werkgeheugen ontstaan er twee fases van overreding. Fase één; hier wordt de overredende boodschap gekoppeld aan bestaande kennis, gelokaliseerd in het lange termijn geheugen. Deze koppeling kan ervoor zorgen dat men de overredende informatie toepast op zichzelf, wat ervoor zorgt dat er mentale representaties ontstaan van de kern van deze overredende boodschap (Dijkstra & Elbert, 2021). Dit kan men bijvoorbeeld bewust maken van zijn of haar ongezonde *online*- gokgedrag. Wanneer men hier bewust van wordt, kan dit mogelijk zorgen voor een defensieve reactie. Dit komt omdat de boodschap kan voelen als een bedreiging, wat mogelijk gepaard gaat met angst. Dit gevoel van bedreiging is het punt waar de tweede fase ontstaat. Wanneer het gevoel een bepaalde drempel bereikt, wil men deze bedreiging graag verminderen; dit kan door het afwijzen van de overreding of door juist zelfregulerend gedrag uit te voeren dat past bij de overredende informatie. Het ontstaan van mentale representaties in de eerste fase en het vormen van zelfregulerende acties, heeft

capaciteit van het werkgeheugen nodig. Wanneer er een andere taak capaciteit van het werkgeheugen inneemt, kan het dus invloed hebben op de overreding. Een voorbeeld van zo'n taak is het gebruiken van *Induced Eye Movements* (EMi) (Dijkstra & Elbert, 2021).

***Induced Eye Movements* (EMi)**

EMi wordt doorgaans veelal gebruikt voor de verwerking van verschillende trauma's, maar kan ook gebruikt worden voor overreding. Volgens Dijkstra en Elbert (2021) werkt dit doordat EMi ervoor kan zorgen dat de vorming van mentale representaties vermindert. Wanneer dit gebeurt zal de overredingskracht afnemen. Ook kan het gebeuren dat de mentale representaties nog wel kracht hebben, maar ze niet meer zo krachtig zijn dat ze tot zelfregulatie leiden. Ten derde kan EMi direct zelfregulerende processen verstoren. Hoe EMi zorgt voor overredende effecten die zelfregulerende acties in het werkgeheugen verstoren, hangt af van welke processen er dominant zijn en verstoord worden. Er kunnen defensieve zelfregulerende processen actief zijn; negatieve gedachten. Deze defensieve processen kunnen de overreding verminderen. Wanneer EMi deze processen onderbreekt, kan de overreding juist toenemen. Wat hier tegenover staat is dat sommige mensen geen defensieve reactie hebben op de overredende informatie. Zij ervaren juist positieve gedachten, die mogelijk het overredende proces positief beïnvloeden. Wanneer hier EMi op toegepast wordt en dus de processen verstoord, kan de overreding juist afnemen. EMi zal dus elk proces dat ontstaat door de overredende boodschap, verstoren.

Individuele verschillen

Individuele verschillen zullen invloed hebben op werking van de overredende boodschap. Of iemand defensief wordt of niet kan bijvoorbeeld worden voorspeld met *Cognitive Self-Affirmation Inclination* (CSAI). Wanneer men hoog scoort op CSAI betekent dat dat men de neiging heeft om om te gaan met dreiging door juist te denken aan positieve zelfbeelden, die deze dreiging compenseren. Ze staan open voor deze dreiging en dit zal zich

niet uiten in defensieve zelfregulerende gedragingen. Er ontstaat enkel een besef van een verminderde zelf-evaluatie en de neiging om dit te compenseren met gedrag dat overeenstemt met de overredende informatie. Hier tegenover staat het laag scoren op CSAI. Men wil de dreiging die voortkomt uit de overredende informatie, juist afhouden. Dit leidt tot defensieve zelfregulerende gedragingen, die niet overeenkomen met de overredende informatie. EMI zou bij mensen, met een hoge score op CSAI, juist de overredende processen verstoren; zoals het vormen van mentale representaties, wat leidt tot vermindering van overreding. Terwijl bij mensen met een lage score op CSAI, EMI juist de defensieve processen verstoort, wat leidt tot een stijging van overreding (Dijkstra & Elbert, 2021).

Een ander voorbeeld van individuele verschillen, die mogelijk invloed hebben op de werking van overredende boodschap, is Leeftijd. Wanneer men kijkt naar leeftijd en psychologische ontwikkeling, is er een periode te vinden waar een transitie plaatsvindt van jongvolwassene naar volwassene, waarbij men als volwassene wordt gezien op de leeftijd van dertig jaar oud. Er zijn dan ontwikkelingen te vinden in ego- of zelf- differentiatie waaruit verandering in de manier van coping en verdediging volgen. Deze veranderingen zijn vooral te vinden in de manier van het gebruik van coping en verdediging, dat volwassener en flexibeler wordt vanaf de volwassenheid. Ook zal de manier van verdediging veranderen van het ontkennen en verdraaien van informatie, naar het gebruik van humor en altruïsme. Verder zal het verdraaien van informatie en het tegen informatie keren, afnemen wanneer men ouder wordt (Diehl et al., 1996). Wanneer men defensiever reageert door bepaalde informatie, wordt het ook plausibel dat men ook defensiever reageert op negatieve feedback op hun gedrag in een overredende tekst. Jongvolwassenen zullen vaker defensief reageren, wat een mogelijke invloed heeft op overreding.

Huidige studie

De huidige studie bestaat uit een online experiment waarin wordt onderzocht in hoeverre EMI leidt tot overreding bij een volwassen populatie die regelmatig *online* gokspellen speelt. Alle deelnemers zullen gevraagd worden te luisteren naar een overredende boodschap. Bij de helft van de participanten zal EMI plaatsvinden en de andere helft zal enkel de overredende boodschap te horen krijgen. De afhankelijke variabele zal verschil in intentie tot gedragsverandering zijn. Verder zal er onderzocht worden of CSAI en Leeftijd mogelijk voorspellers zijn van defensiviteit en invloed hebben op de werking van de overreding. De volgende hypothesen zullen onderzocht worden:

H1: EMI zal tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering leiden bij mensen die laag scoren op CSAI.

H2: EMI zal tot een kleiner Intentieverschil van gedragsverandering leiden bij mensen die hoog scoren op CSAI.

H3: EMI zal tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering leiden bij jongere mensen.

Methoden

Rekrutering

Participanten zijn geworven in Nederland via sociale media, waaronder Facebook en Instagram. De Facebookpagina's waren groepen zoals publieke prikborden, verkooppagina's, interesse groepen, pagina's gemaakt voor het zoeken van participanten voor *onlinestudies* en andere netwerkgroepen. In totaal zijn er ongeveer zestig pagina's benaderd. Daarnaast zijn er kaartjes met een link naar het experiment verspreid bij verschillende kroegen, restaurants, winkels en casino's in Groningen. Er is voor de combinatie van online en fysiek werven gekozen om een heterogene steekproef te verkrijgen met variaties in geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Het werven heeft plaatsgevonden in een periode van twee weken. Dit was ongeveer zes weken na de legalisatie van online gokken in Nederland.

Design

De participanten zijn willekeurig toegewezen aan één van de twee condities: wel of geen EMI waarbij allen van hen hebben geluisterd naar een audiofragment. De volgende afhankelijke variabelen zijn gemeten: intentie, attitude tegenover de audioboodschap en zelfcontrole gedragingen. Post hoc is de G-power berekend. Voor een medium effect size van 0.5 waren 244 participanten nodig geweest ($t = 1.97$, $DF = 208.82$) bij $\alpha = .05$. Het onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Commissie Psychologie van de faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (PSY-2122-S-0061).

Procedure

Het experiment werd uitgevoerd in Qualtrics, een online survey systeem. De participanten zijn hier terechtgekomen door middel van een link of een QR-code. Voor de vragenlijst kregen de participanten een informatiescherm te zien (bijlage D). Hierin is het doel van het onderzoek toegelicht en hebben de participanten praktische informatie over het onderzoek en de verwerking van de gegevens gekregen. Er is aanbevolen om het experiment in te vullen op een apparaat met een groot scherm (PC, laptop of tablet). Daarnaast is vermeld dat de participant kans maakt op een van de vijf prijzen van vijftig euro als men ook deelneemt aan de nameting. Hierop volgde het *informed consent* (Bijlage A). Participanten konden akkoord gaan met de voorwaarden door *ja* aan te klikken. Na akkoord van de participant is de voormeting van het experiment gestart. Ten eerste hebben de participanten een aantal vragen beantwoord over demografische variabelen en over hun eigen gokgedrag. Hierna zijn de participanten geïnstrueerd over het audiofragment, waarna het audiofragment is gestart. De helft van de participanten heeft een EMI taak ondergaan. Als laatste hebben participanten directe post-test vragen ingevuld en hiermee zijn verschillende afhankelijke variabelen gemeten. Er heeft een debriefing plaatsgevonden twee weken na de eerste meting.

De overredende boodschap

Door middel van de overredende boodschap (Bijlage B) in deze studie is een poging gedaan tot het beïnvloeden van online gokgedrag, zoals gok frequentie en zelfregulatie gedrag. Deze boodschap, bestaande uit 350 woorden (120 seconden), is gepresenteerd in de vorm van een negatief verwoord audio-fragment waarin de mogelijke negatieve gevolgen van online gokken zijn opgesomd. Deze negatieve gevolgen zijn gebaseerd op bestaande literatuur en zijn: de kans op schulden, het liegen, zich schamen en depressief worden.

Verder is de participant geadviseerd om het persoonlijke gokgedrag te reguleren om zo nadelige (gezondheids)uitkomsten te voorkomen. Er zijn hierbij concrete adviezen gegeven zoals geen alcohol consumeren tijdens het gokken en een budget vaststellen voorafgaande aan het spelen. Om de geïnduceerde oogbewegingen te bewerkstelligen, is gebruik gemaakt van een auditief bericht in combinatie met een visuele stimulus. De boodschap is in het Nederlands ingesproken door een mannelijke stem die gebruik heeft gemaakt van normale intonatie en tempo, zoals een professionele nieuwslezer het zou inspreken.

EMi manipulatie

Binnen de EMi conditie zijn de participanten blootgesteld aan een bewegend, rood blokje. Het blokje van 17 millimeter heeft op een scherm van dertig centimeter breed (binnen 1.8 seconde) heen en weer bewogen. De participanten, binnen deze conditie, zijn geïnstrueerd om het blokje met de ogen te volgen gedurende het beluisteren van de overredende boodschap tot het audiofragment is gestopt. Participanten in de niet-EMi conditie hebben geen rood blokje hoeven te volgen tijdens de audioboodschap. Zij hebben enkel naar de overredende tekst geluisterd.

Metingen

Demografische gegevens

Om de demografische gegevens van de participanten te verzamelen, is de participanten

gevraagd naar hun leeftijd, geslacht en hoogst behaalde opleidingsniveau.

Cognitieve Zelf-Affirmatie Inclinatie

CSAI is gemeten met zes items ($\alpha = .77$) die betrekking hebben op de ervaren frequentie van specifieke zelf-gerelateerde positieve gedachte (Pietersma & Dijkstra, 2012). De items binnen dit onderdeel zijn als volgt geformuleerd: “Ik merk dat ik sommige dingen heel goed heb gedaan.”; “Als ik mij slecht voel over mezelf dan denk ik aan dingen die ik wel goed doe.”; “Ik denk aan dingen die ik in het verleden goed heb gedaan.”; “Als ik iets heb gedaan waardoor ik ontevreden ben, zeg ik tegen mijzelf dat ik niet alles verkeerd doe.”; “Ik besef dat ik naast de domme dingen die ik doe, ook een aantal dingen heel goed doe.”; “Ik denk aan de dingen die ik goed voor elkaar heb.” De items zijn gescoord op een vijfpuntsschaal: *nooit (1)*; *soms (2)*; *regelmatig (3)*; *vaak (4)*; *heel vaak (5)*.

Pre-intentie

De intentie om het online gokgedrag te reguleren, is gemeten aan de hand van vragen over het toekomstige gokgedrag. Hier is een zevenpuntsschaal voor toegepast. Voorafgaand aan de blootstelling aan de overredende boodschap is gebruik gemaakt van de volgende twee items: “Ben je van plan om de komende 3 maanden niet te vaak of te veel in te zetten bij online gokspelen? *Zeker niet van plan (1)* tot en met *zeker van plan (7)*.”; “Hoe waarschijnlijk is het dat je in de komende 3 maanden niet te vaak of te veel zal inzetten bij online gokspelen? *Zeer onwaarschijnlijk (1)* tot en met *zeer waarschijnlijk (7)*.” Hierbij is er een significante correlatie gevonden tussen de items ($r = .58, p < .05$).

Post-intentie

In de nameting is intentie gemeten aan de hand van de volgende twee items: “Ben je van plan om in de komende maand bij online gokken niet te veel in te zetten? *Zeker niet van plan (1)* tot en met *heel sterk van plan (7)*”; “Ben je van plan om in de komende maand bij online gokken niet te vaak in te zetten? *Zeker niet van plan (1)* tot en met *heel sterk van plan*

(7)”. Hierbij is er een significante correlatie gevonden tussen de items ($r = .57, p < .05$).

Bron en Bericht Acceptatie

Om de bron- en bericht acceptatie te meten is gevraagd naar attitudes en gedachten over het audiofragment en de spreker aan de hand van drie items ($\alpha = .62$). “Hoe betrouwbaar vind je de informatie over online gokgedrag in het audio fragment? *Niet betrouwbaar (1)* tot en met *zeer betrouwbaar (7)*”; “Hoe aardig lijkt je de persoon die je de informatie over het online gokken in het audiofragment? *Helemaal niet aardig (1)* tot en met *heel aardig (7)*”; “Hoe deskundig (wat betreft online gokken) vind je de persoon in het audiofragment? *Helemaal niet deskundig (1)* tot en met *zeer deskundig (7)*”.

Resultaten

Selectieprocedure

In totaal zijn 123 participanten gestart met het experiment. Voorafgaand aan de data-analyse is er een selectie gemaakt van de participanten. Zo zijn vijf dubbele IP-adressen verwijderd wegens het risico op het niet onafhankelijk invullen van de vragenlijst door de participanten. Verder hebben de onderzoekers de foutieve responsen in de dataset aangepast. Zo zijn geschreven numerieke antwoorden veranderd in getallen en zijn antwoorden zoals “1 à 2 keer per week” veranderd in 1.5 keer per week. Daarnaast zijn de participanten die zich niet als man of vrouw identificeren eruit gefilterd, omdat deze groep dusdanig klein was (twee personen) dat hier statistisch gezien geen betrouwbare uitspraken over gedaan mogen worden. Van de overgebleven participanten zijn er 83 aangekomen bij de overredende boodschap. Hiervan zijn veertig participanten ingedeeld in de EMI conditie en 43 participanten ingedeeld in de niet-EMI conditie. 41 participanten zijn minimaal 120 seconden op deze pagina gebleven en de overige 42 zijn eruit uitgefilterd. Hierdoor zijn er 24 participanten overgebleven in de EMI conditie en 17 in de niet-EMI conditie. Van deze participanten zijn er 39 aangekomen bij de laatste vraag. In totaal zijn er 39 participanten meegenomen in de data-

analyse. Dat is 31.71% van het oorspronkelijke aantal participanten. Uiteindelijk zijn er 24 participanten overgebleven in de EMI conditie en zijn er 15 participanten overgebleven in de niet-EMI conditie.

Attritie-analyse

Om te controleren of de geselecteerde participanten verschilden van de uitgevallen participanten, zijn deze 39 participanten van de uiteindelijke selectie vergeleken met de complete dataset van 123 participanten. Er is gekeken naar verschil in verhouding van geslacht, Leeftijd en opleiding tussen de geselecteerde participanten en de uitgevallen participanten. Het verschil in geslacht en opleiding is berekend met de Chi-square. Zowel opleiding ($X(1, N = 104) = 0.06, p = .81$) als geslacht ($X(1, N = 102) = 0.16, p = .69$) zijn niet significant. Daarnaast is er met een One-Way ANOVA gekeken naar verschillen binnen Leeftijd ($F(1, 99) = 1.18, p = .28$) CSAI ($F(1, 86) = 0.68, p = .41$), discrepantie ($F(1, 90) = 1.01, p = .32$) en pre-intentie ($F(1, 86) = 1.69, p = .20$). Discrepantie is het verschil hoe mensen zijn (het realistische zelf) en hoe ze willen dat ze zijn (ideale zelf) (Higgins, 1989). Ook bij deze variabelen is geen significant verschil gevonden tussen de uitgevallen en meegenomen participanten.

Participanten karakteristieken en randomisatie

Van de 39 participanten die meegenomen zijn in de analyse zijn er 33 mannelijke participanten (84.60%) en zes vrouwelijke (15.40%). De gemiddelde leeftijd is 28.38 jaar ($SD = 10.88$). 28.20% van de participanten is laag/middelbaar opgeleid en 71.80% hoogopgeleid. 79.5% van de participanten geeft aan voor 1 oktober al online gegokt te hebben.

De verdeling van de participanten over de EMI condities zijn: 24 participanten in de wel-EMI conditie en 15 participanten in de niet-EMI conditie. Voor de randomisatiecheck is er een ANOVA analyse uitgevoerd voor CSAI ($F(1, 37) = 0.20, p = .89$), discrepantie ($F(1, 37) = 0.48, p = .49$), intentie voorafgaande aan de manipulatie ($F(1, 37) = 1.46, p = .24$) en

Leeftijd ($F(1, 37) = 0.07, p = .80$). Daarnaast is er een Chi Square analyse gedaan voor opleiding ($X(6, N = 39) = 4.77, p = .57$) en geslacht ($X(6, N = 39) = 1.43, p = .23$). Geen van de analyses geven significante resultaten ($p < .05$) wat wijst op een succesvolle randomisatie. De laagste p-waarde van deze analyse was ($p = .23$).

Manipulatiecheck

Binnen de onafhankelijke variabele, EMI, wordt een manipulatiecheck uitgevoerd. Deze is uitgevoerd door te vragen of het gelukt is om naar de visuele stimulus te blijven kijken gedurende de auditieve boodschap. Van de 24 participanten hebben 15 aangegeven dat het heel goed gelukt is om het bewegende blokje met hun ogen te blijven volgen. Verder gaven vier participanten aan dat het niet volledig gelukt is om het bewegende blokje te blijven volgen met hun ogen. Omdat deze vier participanten aangaven dat het wel deels is gelukt om het blokje te volgen en de steekproef al klein was, is besloten om deze participanten wel mee te nemen in de steekproef.

Analyses

In de huidige studie is, door middel van SPSS, de assumptie van normaliteit van de residuen gecontroleerd voor zowel de afhankelijke variabele met CSAI, als de afhankelijke variabele met Leeftijd. Dit werd gedaan om te kijken of er aan de assumpties voor de variantieanalyse voldaan werd. De residuen van de afhankelijke variabele met zowel CSAI als Leeftijd, bleken niet normaal verdeeld te zijn. Hierdoor kon er geen variantieanalyse uitgevoerd worden en werd er gebruik gemaakt van de Mann-Whitney U-toets. Hierdoor worden er geen gemiddelden gebruikt. Verder wordt de variabele CSAI gedichotomiseerd (0 = laag = 1-3, 1 = hoog = 4-5), zodat er twee groepen gegenereerd worden ($N = 26$ en $N = 13$). Dit geldt ook voor de variabele Leeftijd (0 = laag = 18-30, 1 = hoog = 30-64), waar ook twee groepen werden gegenereerd ($N = 29$ en $N = 10$). Verder kon er geen covariaat gebruikt worden, dus werd een nieuwe variabele gemaakt om het verschil intentie tussen de voor-en

nameting mee te nemen (Intentieverschil). De correlatie tussen de beide moderatoren is berekend ($r = -.10$, $p = .56$, $N = 39$) om te kijken of de moderatoren onafhankelijk van elkaar zijn en dit blijkt zo te zijn.

CSAI en Intentieverschil

Een Whithney-U toets is uitgevoerd om de hypothese dat EMI zal leiden tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die laag scoren op CSAI, te toetsen. Er is geen significant verschil gevonden in de groep van mensen die laag scoren op CSAI, tussen mensen die in de EMI of geen-EMI conditie zaten ($U = 56.0$, $z = 1.39$, $p = .18$, $d = .57$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 1) is er te zien dat bij de groep met EMI geen participanten hoog scoren.

Ook is de hypothese getoetst dat EMI zal leiden tot een kleiner Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die hoog scoren op CSAI. Ook in de groep die hoog scoort op CSAI, is er geen significant verschil gevonden tussen de mensen die in de EMI of geen-EMI conditie zaten ($U = 16.5$, $z = -1.39$, $p = .83$, $d = .10$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 1) is er geen patroon te zien is.

Ook is er nog gekeken naar de groep met EMI, waarbij er geen significant verschil gevonden is tussen een hoge of lage score op CSAI ($U = 62.5$, $z = -.30$, $p = .77$, $d = -.04$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 1) is er geen patroon te zien. Om de relatie tussen CSAI en Intentieverschil, binnen de groep van EMI, nog eens anders te benaderen is er ook gekeken naar de Spearman correlatie ($r = .24$, $p = .26$, $N = 24$).

Ook in de groep van geen EMI, is er geen significant verschil gevonden tussen een hoge of lage score van CSAI ($U = 15.5$, $z = -.86$, $p = .41$, $d = .43$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 1) is er geen patroon te zien. Om de relatie tussen CSAI en Intentieverschil, binnen de groep van geen EMI, nog eens anders te benaderen is er ook gekeken naar de Spearman correlatie ($r = -.05$, $p = .87$, $N = 15$).

Tabel 1*Frequentie Tabel Intentieverschil en CSAI*

	Geen EMI		Wel EMI	
	Laag CSAI	Hoog CSAI	Laag CSAI	Hoog CSAI
6.00	1			
5.00	1			
4.50	1			
4.00				1
3.50			1	
3.00	2		2	
2.50			1	1
2.00		1		1
1.50		1		1
1.00	2			1
0.50			4	
0.00	3	1	4	2
-0.50		1	1	1
-1.50			1	
-3.50	1			
-6.00			1	1

*Totaal N = 39***Leeftijd en Intentieverschil**

Een Whitney-U toets is uitgevoerd om de hypothese dat EMI zal leiden tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die in de lage leeftijdscategorie zitten, te toetsen. Er is geen effect gevonden, omdat in de groep met een lage Leeftijd, geen significant verschil gevonden is tussen mensen die in de EMI of geen-EMI conditie zaten ($U = 91$, $z = -.36$, $p = .74$, $d = .21$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 2) is er geen patroon te zien.

Ook in de groep die hoog scoort op hoge Leeftijd, is er geen significant verschil gevonden tussen de mensen die in de EM of geen-EMI conditie zaten ($U = 6.0$, $z = -1.29$, $p =$

.26, $d = 1.00$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 2) is er geen patroon te zien.

Ook is er nog gekeken naar de groep met EMI, waarbij er geen significant verschil gevonden is tussen een hoge of lage van Leeftijd ($U = 37.5$, $z = -1.11$, $p = .28$, $d = .51$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 2) is er geen patroon te zien. Om de relatie tussen Leeftijd en Intentieverschil, binnen de groep van EMI, nog eens anders te benaderen is er ook gekeken naar de Spearman correlatie ($r = -.26$, $p = .22$, $N = 24$).

Ook de groep van geen EMI, is er geen significant verschil gevonden tussen een hoge of lage score van Leeftijd ($U = 18.0$, $z = -.53$, $p = .66$, $d = -.46$). Als hierbij gekeken wordt naar het kwalitatieve beeld in de tabel (tabel 2) is er geen patroon te zien. Om de relatie tussen Leeftijd en Intentieverschil, in de groep van geen EMI, nog eens anders te benaderen is er ook gekeken naar de Spearman correlatie ($r = -.04$, $p = .88$, $N = 15$).

Tabel 2

Frequentie Tabel Intentieverschil en Leeftijd

	Geen EMI		Wel EMI	
	Lage Leeftijd	Hoge Leeftijd	Lage Leeftijd	Hoge Leeftijd
7.00				
6.50				
6.00		1		
5.50				
5.00	1			
4.50	1			
4.00			1	
3.50			1	
3.00	1	1	2	
2.50			1	1
2.00	1		1	
1.50	1		1	
1.00	1	1		1
0.50			4	

0.00	4		4	2
-0.50		1	1	1
-1.50			1	
-3.50	1			
-6.00			1	1

Totaal N = 39

Discussie

Het doel van deze studie was om met een online experiment onderzoek te doen naar in hoeverre EMI leidt tot overreding, bij een volwassen populatie mensen die regelmatig *online* gokspellen spelen. Er werd verwacht dat, alleen bij individuen die defensief reageren op de overredende boodschap, EMI de gewenste effecten vertoont. Hierom werden individuele verschillen geselecteerd die dit defensieve gedrag voorspellen, namelijk; CSAI en Leeftijd. Bij de beide moderatoren, zowel CSAI en Leeftijd, werd bij een lage score van een individu op deze variabelen defensief gedrag verwacht.

In de huidige studie is geen bewijs gevonden voor de werking van EMI met betrekking tot overreding, wanneer men kijkt naar CSAI als moderator. De hypothese dat EMI zal leiden tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die laag scoren op CSAI, kon niet bevestigd worden, omdat er geen significant verschil is gevonden tussen de EMI conditie en de niet-EMI conditie onder de groep die laag scoorde op CSAI. Ook de hypothese dat EMI leidt tot een kleiner Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die hoog scoren op CSAI, kon niet bewezen worden, omdat er geen significant verschil gevonden is tussen de EMI conditie en de niet-EMI conditie onder de groep die hoog scoorden op CSAI. In de frequentietabel was alleen een kwalitatief patroon te zien bij de groep participanten met een lage score op CSAI, die in de EMI groep zaten. Hier was te zien dat er geen participanten waren met een hoge score op Intentieverschil. Als men kijkt naar de participanten met een lage score, die in de geen EMI groep zaten, zijn er wel participanten met een hoge score op Intentieverschil. Dit is niet in lijn met de hypothese dat EMI zal leiden tot een groter

Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die laag scoren op CSAI. Verder is er geen significante Spearman correlatie gevonden tussen CSAI en Intentieverschil voor zowel de groep met EMI als zonder EMI, waardoor er niks bevestigd kan worden over het verband tussen deze twee variabelen. In de EMI conditie was het verband tussen CSAI en Intentieverschil positief. Hier werd een negatief verband verwacht, omdat een negatief verband inhoudt dat hoe hoger de score op CSAI, hoe hoger het Intentieverschil. Dit zou overeenkomen met de hypothese. Dit kan mogelijk verklaard worden door een automatisering van het gokken, waardoor er geen processen verstoord worden door EMI. In de geen EMI groep werd een negatief verband gevonden, waar men juist een positief verband verwacht. Doordat er uiteindelijk geen significant verschil is gevonden tussen de EMI en niet- EMI groep, wanneer men kijkt naar de groep met een lage score op CSAI, kan er niet gezegd worden dat EMI effect heeft gehad op de overreding. Ditzelfde geldt wanneer men kijkt naar de groep die hoog scoort op CSAI.

Ook is er in de huidige studie geen bewijs gevonden voor de werking van EMI met betrekking tot overreding, wanneer men kijkt naar Leeftijd als moderator. De hypothese dat EMI zal leiden tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering bij mensen die laag scoren op Leeftijd, kon niet bewezen worden, omdat er geen significant verschil is gevonden tussen de EMI conditie en de niet-EMI conditie onder de groep die laag scoorde op Leeftijd. Er is een groot effectgrootte gevonden in de groep met participanten in de oude leeftijdscategorie, maar doordat er weinig participanten zijn, kan men hier weinig over zeggen. In de frequentietabel is gekeken naar een kwalitatief beeld, maar hier zijn geen patronen gevonden. Verder is er geen significante correlatie gevonden tussen Leeftijd en Intentieverschil, voor zowel de EMI groep als de groep zonder EMI, waardoor er niks bevestigd kan worden over het verband tussen deze twee variabelen. Er is voor zowel de EMI als de geen EMI conditie een negatief verband gevonden. Dit houdt in dat voor beide

condities een lage Leeftijd in verband staat met een groter Intentieverschil. Dit klopt met de hypothese dat EMI zal tot een groter Intentieverschil van gedragsverandering leiden bij jongere mensen. Voor geen EMI werd een positief verband verwacht. Het negatieve verband zou verklaard kunnen worden door dat de intentie mogelijk ook zonder EMI minder wordt naarmate men ouder wordt. Doordat er geen significant verschil is gevonden tussen de EMI en niet- EMI groep, wanneer men kijkt naar de groep met een lage score op Leeftijd, kan er niet gezegd worden dat EMI effect heeft gehad op de overreding. Ditzelfde geldt wanneer men kijkt naar de groep die hoog scoort op Leeftijd.

Beperkingen en toekomstig onderzoek

Er zijn een aantal beperkingen in de huidige studie te noemen, die mogelijk effect hebben gehad op de resultaten. Allereerst was de steekproef van de studie erg klein ($n = 39$), hierdoor was er een lage power van 0.28. Dit betekent dat, als er een significant effect is, de kans dat deze ook daadwerkelijk gevonden zou worden, erg klein is (Button et al., 2013). De power is berekend op een minimaal aantal participanten van $N = 244$. Doordat de steekproef zo klein was, kan er niet bepaald worden of de resultaten niet significant kunnen zijn en dat deze mogelijk een realistischer beeld zouden geven, wanneer de steekproef groter zou zijn.

Naast een te kleine steekproef waren er nog andere beperkingen. Zo werd allereerst een beloning van vijf maal vijftig euro uitgereikt, waar men kans op maakte wanneer men participeerde in de huidige studie. Er werd hierdoor op verschillende fora aangegeven dat het niet ethisch verantwoord was om dit aan te bieden aan mensen met gokproblematiek. Verder werd er aangegeven dat de enquête het beste op een laptop uitgevoerd kon worden, wat de flexibiliteit van het invullen verminderde. Een andere limitatie was het verwijderen van de participanten met eenzelfde IP-adres. Doordat er kaartjes met een QR-code of link naar de enquête op bepaalde plekken zijn neergelegd, zoals cafés en kroegen, zou het mogelijk zijn dat men de enquête ter plekke heeft ingevuld, wat resulteert in eenzelfde IP-adres. Hierdoor

kan het zijn dat er participanten wegvallen, die de enquête wel individueel ingevuld hebben. Ook een beperking is de representativiteit van de steekproef. Er zijn in de steekproef vooral mannen, dus dit is mogelijk niet representatief voor de algemene populatie van *online* gokkers. Als laatste is er nog een beperking wat betreft de blootstelling aan manipulatie in *online*-onderzoek. Er is geen controle over de situatie waarin de participanten zich bevinden, op het moment van participeren in het experiment. Dit kan echter wel invloed hebben op hoe de participanten de vragen beantwoorden.

Aangezien er dus een aantal beperkingen zijn in deze huidige studie, zijn er genoeg dingen om aan te werken in toekomstig onderzoek. Zo kan een steekproef die groot genoeg is, mogelijk zorgen voor betrouwbaardere resultaten. Verder zou er mogelijk nog meer onderzoek gedaan kunnen worden naar daadwerkelijke gedragsverandering in plaats van enkel intentie te meten.

In het huidige onderzoek is geen bewijs gevonden voor de werking van EMI op Intentieverschil van gedragsverandering bij *online* gokgedrag, wanneer men CSAI en Leeftijd meeneemt als moderatoren. Er kan dus op grond van de huidige studie niet gesteld worden dat wanneer de geïnduceerde oogbewegingen capaciteit van het werkgeheugen in beslag neemt, dit invloed heeft op het effect van de overredende boodschap.

Referenties

- Button, K. S., Ioannidis, J. P. A., Mokrysz, C., Nosek, B. A., Flint, J., Robinson, E. S. J., & Munafò, M. R. (2013). Power failure: why small sample size undermines the reliability of neuroscience. *Nature Reviews Neuroscience*, 14(5), 365–376.
<https://doi.org/10.1038/nrn3475>
- Diehl, M., Coyle, N., & Labouvie-Vief, G. (1996). Age and sex differences in strategies of coping and defense across the life span. *Psychology and Aging*, 11(1), 127–39.
<https://web-p-ebSCOhost-com.proxy-ub.rug.nl/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=ac58c5b4-9ec4-4ac3-b219-0d4ce06d905a%40redis>
- Dijkstra, A., & Elbert, S. (2021). Detecting and preventing defensive reactions toward persuasive information on fruit and vegetable consumption using induced eye movements. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.578287>
- Higgins, E. T. (1989). Self-discrepancy theory: What patterns of self-beliefs cause people to suffer? *Advances in Experimental Social Psychology*. 22, 93-136.
[https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60306-8](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60306-8)
- Gainsbury, S. M. (2015). Online gambling addiction: the relationship between internet gambling and disordered gambling. *Current Addiction Reports*, 2(2), 185–193.
<https://doi.org/10.1007/s40429-015-0057-8>
- Krishna, A., & Strack, F. (2017). Reflection and impulse as determinants of human behavior. In P. Meusburger, B. Werlen, & L. Suarsana (Eds.), *Knowledge and action*. (Vol. 9, pp. 145–167). Springer Science + Business Media. https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/978-3-319-44588-5_9

Online gokvergunning voor vier Nederlandse en zes buitenlandse partijen (2021, september 29). NOS. <https://nos.nl/artikel/2399667-online-gokvergunning-voor-vier-nederlandse-en-zes-buitenlandse-partijen>

Pietersma, S., & Dijkstra, A. (2012). Cognitive self-affirmation inclination: An individual difference in dealing with self-threats. *British Journal of Social Psychology*, 51(1), 33–51. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1348/014466610X533768>

van 't Riet, J. & Ruiter, R.A.C. (2011). Defensive reactions to health-promoting information: an overview and implications for future research. *Health Psychology review*, s104-s136.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17437199.2011.606782?needAccess=true>

Strack, F., & Deutsch, R. (2004). Reflective and impulsive determinants of social behavior. *Personality and social psychology review*, 8(3), 220-247.

Strack, F., & Deutsch, R. (2006). Reflective and impulsive determinants of consumer behavior. *Journal of consumer psychology*, 16(3), 205-216.

Appendix

Bijlage A

Hallo! Fijn dat je belangstelling hebt om mee te doen aan dit onderzoek. Wat is jouw mening over online gokken? Vind je het spannend? Zie je gevaren? We vragen je straks te luisteren naar een kort geluidsfragment over mogelijke gevaren van online gokken.

DOE BIJ VOORKEUR DIT ONDERZOEK OP EEN PC, LAPTOP OF TABLET, LIEVER NIET OP EEN SMARTPHONE (zo nodig kun je nu stoppen en van apparaat wisselen).

Eerst zijn we benieuwd naar wat voor persoon je bent en wat je mening is over online gokken. Na een korte uitleg start een video met een geluidsfragment dat we je vragen te beluisteren. Daarna volgen nog enkele andere vragen over online gokken. Als je klaar bent met het beantwoorden zal je gevraagd worden om jouw e-mailadres in te vullen: Over twee weken sturen we je dan een email met een link naar een laatste, heel korte vragenlijst over online gokken. Jouw emailadres is nodig om de twee vragenlijsten te koppelen en om een kans te maken op één van de vijf prijzen van €50 euro (ongeveer 200 deelnemers). Alles bij elkaar zal het meedoen aan dit onderzoek maximaal 15 minuten duren. Je bent natuurlijk vrij om te stoppen met dit onderzoek wanneer je wilt, je bent ons niets verschuldigd. Al jouw gegevens zullen verwerkt worden volgens de richtlijnen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Meer informatie over gegevensverwerking en uw rechten

Het onderzoeksplan van dit onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Commissie Psychologie. Het onderzoek start in November 2021 en wordt afgesloten in Februari 2022. Uw geanonimiseerde gegevens kunnen worden gebruikt voor een wetenschappelijke publicatie en voor onderwijsdoeleinden, maar ze zullen nooit terug te leiden zijn tot u als persoon. Alleen uw ip- en emailadres worden tijdelijk opgeslagen om uw gegevens te koppelen of u mee te laten dingen voor een prijs. Binnen 1 maand na het afronden van dit onderzoek zullen deze gegevens van de hoog beveiligde RUG server verwijderd worden. Tot die tijd kunt u ons vragen uw gegevens terug te trekken. Binnen 1 maand na het afronden van het onderzoek zullen ook al uw gegevens van de Qualtrics server verwijderd worden. U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, of na afloop. Dit kan door contact op te nemen met de hoofdonderzoeker, prof. dr. Arie Dijkstra (arie.dijkstra@rug.nl; 050-3638729). Heeft u vragen of zorgen over uw rechten als onderzoeksdeelnemer? Hiervoor kunt u ook contact opnemen met de Ethische Commissie Psychologie van de Rijksuniversiteit Groningen: ecp@rug.nl. Heeft u vragen of zorgen over uw privacy, of over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan? Hiervoor kunt u ook contact opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming van de Rijksuniversiteit Groningen: privacy@rug.nl.

Bijlage B

Overredende tekst

Gokken via internet kan heel leuk zijn. De spanning en opwinding door de kans op winst, voelt gewoon goed. Dat is plezier!

Maar bedenk wel dat gokspelen speciaal zijn ontworpen om het spel zo leuk en spannend mogelijk te maken, zodat jij blijft spelen en blijft inzetten. Want hoe vaker en hoe meer jij inzet, hoe groter de winst voor de gokspelaanbieder, maar dus ook, hoe groter het verlies voor jou.

En omdat het zo leuk kan zijn, kun je er serieus aan verslaafd raken. In Nederland zijn er 10.000den mensen die gokverslaafd zijn. Ze hebben schulden, moeten liegen, ook naar familie of vrienden, ze schamen zich, worden depressief. Ze vinden gokken zo wanhopig leuk dat ze er geen controle meer over hebben.

Daarnaast zijn er nog veel meer mensen die risico lopen om verslaafd te worden. En dat gaat nooit in 1 keer, dat gaat sluipend.

Misschien ken je de volgende gedachten wel: "ik ga de volgende keer echt minder inzetten", of "ik wil deze week even niet gokken", of "zonde van het geld".

Het kan ook zijn dat je regelmatig aan gokken denkt, ook als je niet aan het gokken bent.

Of misschien ben je niet altijd helemaal eerlijk naar jezelf, of naar anderen, over gokken.

Misschien voel je je wel eens rot na een gokverlies, ben je boos, somber of baal je van jezelf.

Dat zijn tekenen dat gokken jou te pakken heeft; dat het zo leuk en belangrijk voor is geworden dat je soms al over je grenzen heen gaat. Dan moet je oppassen. Verslaving komt sluipend, daarom moet je er vroeg bij zijn.

Je kunt natuurlijk stoppen met gokken, maar dat hoeft niet. Je kunt ook gecontroleerd gokken. Dat kan op verschillende manieren.

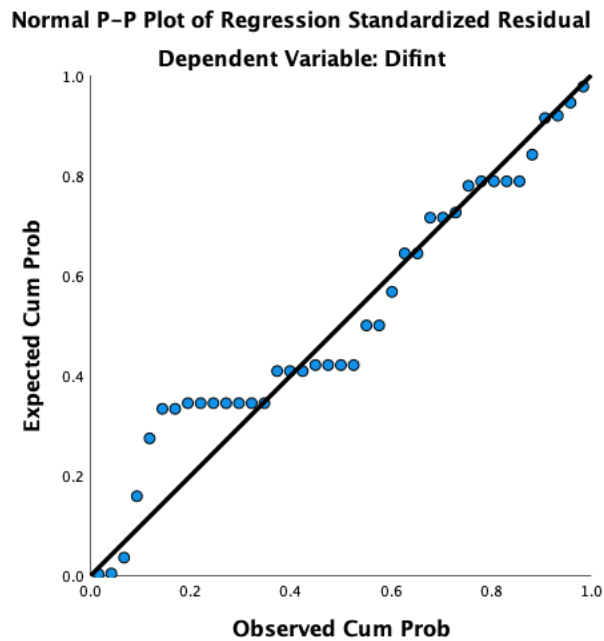
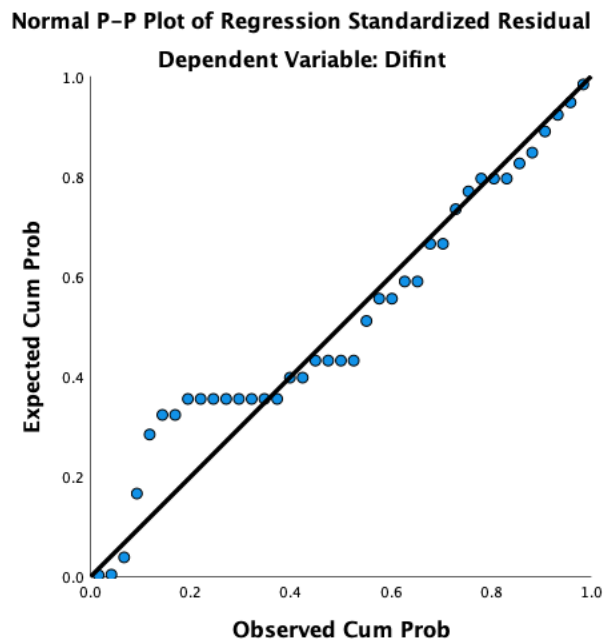
Je kunt bijvoorbeeld van tevoren bepalen hoeveel of hoe vaak je maximaal wilt inzetten, of hoe lang je wilt spelen.

Je kunt ook bijhouden hoeveel geld je inzet, of samen met anderen spelen

of voordat je inzet even denken aan de gevaren van gokken voor jou

en niet te veel drinken als je gokt.

Wat je ook doet, onderschat online gokken niet.

Bijlage C*Figuur 1 – Intentieverschil en CSAI**Figuur 2 – Intentieverschil en Leeftijd*

Bijlage D

Gokken bach 2021

Start of Block: Default Question Block

Q55 Hallo! Fijn dat je belangstelling hebt om mee te doen aan dit onderzoek. Wat is jouw mening over online gokken? Vind je het spannend? Zie je gevaren? We vragen je straks te luisteren naar een kort geluidsfragment over mogelijke gevaren van online gokken. **DOE BIJ VOORKEUR DIT ONDERZOEK OP EEN PC, LAPTOP OF TABLET, LIEVER NIET OP EEN SMARTPHONE** (zo nodig kun je nu stoppen en van apparaat wisselen). Eerst zijn we benieuwd naar wat voor persoon je bent en wat je mening is over online gokken. Na een korte uitleg start een video met een geluidsfragment dat we je vragen te beluisteren. Daarna volgen nog enkele andere vragen over online gokken. Als je klaar bent met het beantwoorden zal je gevraagd worden om jouw e-mailadres in te vullen: Over twee weken sturen we je dan een email met een link naar een laatste, heel korte vragenlijst over online gokken. Jouw emailadres is nodig om de twee vragenlijsten te koppelen en om een kans te maken op één van de vijf prijzen van €50 euro (ongeveer 200 deelnemers). Alles bij elkaar zal het meedoen aan dit onderzoek maximaal 15 minuten duren. Je bent natuurlijk vrij om te stoppen met dit onderzoek wanneer je wilt, je bent ons niets verschuldigd. Al jouw gegevens zullen verwerkt worden volgens de richtlijnen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Meer informatie over gegevensverwerking en uw rechten Het onderzoeksplan van dit onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Commissie Psychologie. Het onderzoek start in November 2021 en wordt afgesloten in Februari 2022. Uw geanonimiseerde gegevens kunnen worden gebruikt voor een wetenschappelijke publicatie en voor onderwijsdoeleinden, maar ze zullen nooit terug te leiden zijn tot u als persoon. Alleen uw ip- en emailadres worden tijdelijk opgeslagen om uw gegevens te koppelen of u mee te laten dingen voor een prijs. Binnen 1 maand na het afronden van dit onderzoek zullen deze gegevens van de hoog beveiligde RUG server verwijderd worden. Tot die tijd kunt u ons vragen uw gegevens terug te trekken. Binnen 1 maand na het afronden van het onderzoek zullen ook al uw gegevens van de Qualtrics server verwijderd worden. U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, of na afloop. Dit kan door contact op te nemen met de hoofdonderzoeker, prof. dr. Arie Dijkstra (arie.dijkstra@rug.nl; 050-3638729). Heeft u vragen of zorgen over uw rechten als onderzoekdeelnemer? Hiervoor kunt u ook contact opnemen met de Ethische Commissie Psychologie van de Rijksuniversiteit Groningen: ecp@rug.nl. Heeft u vragen of zorgen over uw privacy, of over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan? Hiervoor kunt u ook contact opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming van de Rijksuniversiteit Groningen: privacy@rug.nl.

Q44 Ik wil mee doen en ik ga akkoord met bovenstaande voorwaarden.

JA (1)

NEE (2)

Skip To: End of Survey If Ik wil mee doen en ik ga akkoord met bovenstaande voorwaarden. = NEE

Q5 Wat is je leeftijd? (in jaren)

Q7 Wat is je geslacht?

Man (1)

Vrouw (2)

Anders (3)

Q36 Wat is de hoogste opleiding die je hebt afgemaakt?

- lagere school (1)
- lbo, vbo, huishoudschool, ihno (2)
- vmbo 1-3 (3)
- ulo, mulo, mavo, vmbo-4 (4)
- mbo 1-2 (5)
- mbo 3-4 (7)
- havo (8)
- VWO, atheneum, gymnasium, HBS (9)
- hbo (10)
- wo (universiteit) (11)
- Postacademisch (12)

End of Block: Default Question Block

Start of Block: Pretest

Q138 **Hoe vaak** ongeveer heb je in de afgelopen 3 maanden geld **ingezet** op de onderstaande online gokspelen? (vul een getal in; een 0 als je niet inzette op dit spel)

- Casino-spelen (1) _____
 - Poker (2) _____
 - Sportwedstrijden (3) _____
 - Speelautomaten (4) _____
 - Bingo (5) _____
 - Paardenraces (6) _____
 - Een ander gokspel (7) _____
-

Q153 Gokte je al online voor 1 Oktober 2021?

- Ja (1)
 - Nee (2)
-

Q154 Gokte je de afgelopen 3 maanden ook wel eens **onsite** (bijvoorbeeld in een speelhal, in het casino, op een fruitautomaat)

- Ja. Indien ja, hoe vaak ongeveer? (1)

- Nee (2)

End of Block: Pretest

Start of Block: Attitudes

Q128 Hoe fijn vind je het om online te gokken?

- Helemaal niet fijn 1 (1)
 - 2 (6)
 - 3 (7)
 - 4 (8)
 - 5 (9)
 - 6 (10)
 - Heel erg fijn 7 (11)
-

Q127 Als je weet dat je online gaat gokken, hoeveel zin heb je er dan gewoonlijk in?

- Niet heel veel zin 1 (1)
 - 2 (13)
 - 3 (7)
 - 4 (8)
 - 5 (9)
 - 6 (10)
 - Heel veel zin 7 (11)
-

Q156 Hoe spannend kan online gokken op zijn hoogst voor jou zijn?

- Niet heel spannend 1 (1)
- 2 (13)
- 3 (7)
- 4 (8)
- 5 (9)
- 6 (10)
- Heel erg spannend 7 (11)

End of Block: Attitudes

Start of Block: Discrepantie

Q132 Wat vind je zelf?

Online gokken doe ik...

- Niet te vaak (1)
 - Een beetje te vaak (2)
 - Te vaak (3)
 - Veel te vaak (4)
-

Q157 Wat vind je zelf?

De geldbedragen die ik inzet zijn...

- Niet te hoog (1)
- Een beetje te hoog (2)
- Te hoog (3)
- Veel te hoog (4)

End of Block: Discrepantie

Start of Block: WMcap en CSAI

Q43

Hoe vaak?

	Nooit (1)	Soms (2)	Regelmatig (3)	Vaak (4)	Bijna altijd (5)
1. Hoe vaak heb je meer ingezet dan goed voor je was? (3)	☐	☐	☐	☐	☐
2. Hoe vaak heb je met meer geld moeten gokken om het zelfde gevoel van opwindning te krijgen? (4)	☐	☐	☐	☐	☐
3. Hoe vaak ben je later terug gegaan om geld dat je verloren had terug te winnen? (6)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Hoe vaak heb je geld geleend of iets verkocht om te kunnen gokken? (7)	☐	☐	☐	☐	☐
5. Hoe vaak heb je het gevoel dat je een probleem met gokken zou kunnen hebben? (8)	☐	☐	☐	☐	☐

Q13

(vervolg)**Hoe vaak?**

	Nooit (1)	Soms (2)	Regelmatig (3)	Vaak (4)	Bijna altijd (5)
6. Hoe vaak hebben mensen je gezegd of gesuggereerd dat je een gokprobleem had. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
7. Hoe vaak heb je je schuldig gevoeld over je gokgedrag? (4)	☐	☐	☐	☐	☐
8. Hoe vaak heeft gokken gezondheidsproblemen voor je veroorzaakt, inclusief stress of angst? (6)	☐	☐	☐	☐	☐
9. Hoe vaak heeft jouw gokken financiële problemen voor jou of jouw huishouden veroorzaakt? (7)	☐	☐	☐	☐	☐

Q13 Nu een paar algemene vragen
Hoe vaak gebeurt bij jou het volgende?

	Nooit (1)	Soms (2)	Regelmatig (3)	Vaak (4)	Heel vaak (5)
1. Ik merk dat ik sommige dingen heel goed heb gedaan. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
2. Als ik me slecht voel over mezelf, denk ik aan de dingen die ik wel goed doe. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
3. Ik denk aan dingen die ik in het verleden goed heb gedaan. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
4. Als ik iets heb gedaan waardoor ik ontevreden ben, zeg ik tegen mezelf dat ik niet alles verkeerd doe. (4)	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ik beseft dat ik naast de 'domme' dingen die ik doe, ik ook een aantal dingen heel goed doe. (5)	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ik denk aan de dingen die ik goed voor elkaar heb. (6)	☐	☐	☐	☐	☐

End of Block: WMcap en CSAI

Start of Block: Voormeting intentie

Q134 Ben je van plan om in de komende 3 maanden **niet te vaak of teveel in te zetten** bij online gokspelen?

- Zeker niet van plan 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Zeker van plan 7 (7)
-

Q44 Hoe waarschijnlijk is het dat je de komende 3 maanden **niet te vaak of teveel in zult zetten** bij online gokspelen?

- Zeer onwaarschijnlijk 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Zeer waarschijnlijk 7 (7)

End of Block: Voormeting intentie

Start of Block: Block 17

Q141 Als je minder of minder vaak zou willen inzetten, zou dit je dan lukken?

- Zou me **zeker niet** lukken 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Zou me **zeker wel** lukken 7 (7)
-

Q140 Als je verliest, lukt het je dan om **niet te veel of te vaak in te zetten** om het verlies terug te winnen?

- Dat lukt me dan heel slecht 1 (1)
 - 2 (4)
 - 3 (5)
 - 4 (6)
 - 5 (7)
 - 6 (8)
 - Dat lukt me dan heel goed 7 (9)
-

Q142 Hoe moeilijk vind je het om minder of minder vaak in te zetten?

- Helemaal **niet** moeilijk 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Heel erg** moeilijk 7 (7)

Start of Block: Block 16

Q56

Op de volgende pagina kun je een video starten.

Gebruik alsjeblieft jouw **luidsprekers of koptelefoon/oortjes** en luister eerst naar de instructie.

Zet jouw videoscherm op maximale grootte en klik links onderaan de pagina op de play button om de video te starten.

End of Block: Block 16

Start of Block: WEL EMI**Q94 Timing**

First Click (1)

Last Click (2)

Page Submit (3)

Click Count (4)

Q76 Click to write the question text**Q64 Timing**

First Click (1)

Last Click (2)

Page Submit (3)

Click Count (4)

Q42 Is het je gelukt om het bewegende blokje met je ogen de hele tijd te blijven volgen?

- Helemaal niet gelukt 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Heel goed gelukt 7 (7)

End of Block: WEL EMI

Start of Block: GEEN EMI

Q77 Click to write the question text

Q65 Timing

First Click (1)

Last Click (2)

Page Submit (3)

Click Count (4)

End of Block: GEEN EMI

Start of Block: Block 13

Q43 Is het je gelukt om naar de tekst te luisteren?

- Helemaal niet gelukt 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Heel goed gelukt 7 (7)

End of Block: Block 13

Start of Block: Emoties

Q143 In hoeverre ben je ontevreden over jezelf als je denkt aan de (mogelijke) gevolgen van je online gokgedrag?

- Niet ontevreden over mezelf 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Erg ontevreden over mezelf 7 (7)
-

Q144 Maak je je zorgen als je denkt aan de (mogelijke) gevolgen van je online gokgedrag?

- Helemaal geen zorgen 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Veel zorgen 7 (7)
-

Q46 Was je geïrriteerd tijdens het luisteren naar het audiofragment?

- Helemaal niet geïrriteerd 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Heel erg geïrriteerd 7 (7)
-

Q42 Had je tijdens het luisteren negatieve gedachten over het audiofragment?

- Helemaal geen negatieve gedachten 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Veel negatieve gedachten 7 (7)
-

Q42 Hoe goed kun jij bij online gokken je kans op winst vergroten?

- Dat kan ik **niet goed** 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Dat kan ik **heel goed** 7 (7)
-

End of Block: Emoties

Start of Block: Message & Source Acceptance

Q145 Hoe betrouwbaar vind je de informatie over online gokgedrag in het audiofragment?

- Niet erg betrouwbaar 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Zeer betrouwbaar 7 (7)
-

Q146 Hoe aardig lijkt je de persoon die de informatie gaf over online gokken in het audiofragment?

- Helemaal niet aardig 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Heel aardig 7 (7)

Q147 Hoe deskundig (wat betreft online gokken) vind je de persoon in het audiofragment?

- Helemaal niet deskundig 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Zeer deskundig 7 (7)
-

Q148 Hoe groot is de kans dat **jij** problemen krijgt door online gokken?

- Heel erg klein 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Groot 7 (7)

Q158 Hoe groot is de kans dat **andere mensen** problemen krijgen door online gokken?

- Heel erg klein 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- Groot 7 (7)

End of Block: Message & Source Acceptance

Start of Block: Postintentie

Q149 Ben je van plan om in de komende maand bij online gokken **niet teveel in te zetten**?

- Zeker niet van plan 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Heel sterk van plan 7 (7)
-

Q43 Ben je van plan om in de komende maand bij online gokken **niet te vaak in te zetten**?

- Zeker niet van plan 1 (1)
 - 2 (2)
 - 3 (3)
 - 4 (4)
 - 5 (5)
 - 6 (6)
 - Heel sterk van plan 7 (7)
-

End of Block: Postintentie

Start of Block: Eind

Q54 Op wat voor apparaat heb je de vragen beantwoord?

- PC (1)
- Laptop (2)
- Tablet (3)
- Smartphone (4)
-

Q58

Dat was het!

Vul hier je emailadres in, dan loot je mee voor 1 van de bedragen van 50 euro.

Q57

Hartelijk bedankt voor je deelname aan het onderzoek!

Als je je emailadres hebt ingevuld krijg je over twee weken een email met daarin een link naar een laatste, heel korte vragenlijst (deze kan soms in je spam staan!). Je loot dan ook mee voor 1 van de 5 prijzen van 50 euro.

Hopelijk tot de volgende keer!

Als je vragen hebt kun je Prof. dr. Arie Dijkstra mailen: arie.dijkstra@rug.nl

End of Block: Eind
